

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
29 серпня 2022 року, протокол № 3

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

29 серпня 2022 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«МІЖНАРОДНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ
СТАНДАРТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота

м. Хмельницький
2022

РОЗРОБНИК:

Професорка кафедри трудового, земельного та господарського права, кандидатка юридичних наук, доцентка
7 серпня 2022 року

_____ Ірина МИХАЙЛОВА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри трудового, земельного та господарського права
8 серпня 2022 року, протокол № 1

Завідувач кафедри,
доктор юридичних наук, професор
8 серпня 2022 року

_____ Іван КОСТЯШКІН

В.о. декана юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
8 серпня 2022 року

_____ Віктор ЗАХАРЧУК

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
25 серпня 2022 року, протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка
23 серпня 2022 року

_____ Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг 0,46 ум.др.арк.

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	–	3
2.	Заплановані результати навчання	–	4
3.	Програма навчальної дисципліни	–	6
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	7
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	7
	4.2.	Аудиторні заняття	7
	4.3.	Самостійна робота здобувачів вищої освіти	7
5.	Методи навчання та контролю	–	8
6.	Схема нарахування балів	–	8
7.	Рекомендовані джерела	–	9
	7.1.	Основні джерела	9
	7.2.	Допоміжні джерела	11
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	11

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	23 Соціальна робота
2.	Код і назва спеціальності	–	232 Соціальне забезпечення
3.	Назва спеціалізації	–	-
4.	Назва дисципліни	–	Міжнародні та європейські стандарти соціального забезпечення
5.	Тип дисципліни	–	обов'язкова
6.	Код дисципліни	–	ОП.232.Б.23.
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–	Четвертий
10.	Семестр	–	7/7-8
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3,5/105
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	46
	% від загального обсягу лекційні заняття (годин)	–	43,8
	% від обсягу аудиторних годин	–	26
	семінарські заняття (годин)	–	56,5
	% від обсягу аудиторних годин	–	44,5
	самостійна робота (годин)	–	43,5
	% від загального обсягу тижневих годин:		59
	аудиторних занять	–	56,2
	самостійної роботи	–	6
	3) заочна форма навчання		
	аудиторні заняття (годин)		14
	% від загального обсягу лекційні заняття (годин)		13,3
	% від обсягу аудиторних годин		10
	семінарські заняття (годин)		71
	% від обсягу аудиторних годин		4
			29

самостійна робота (годин)	91
% від загального обсягу тижневих годин аудиторних занять самостійної роботи	86,7
7	
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ОП.232.Б. Право соціального забезпечення ОП.232.Б.8 Трудове право України ОП.232.Б.13 Соціальні допомоги ОП.232.Б. Пенсійне забезпечення
2) супутні дисципліни	– ОП.232.Б.20 Соціальна реабілітація
3) наступні дисципліни	– ОП.232.Б.25 Судовий захист права на соціальне забезпечення.
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Міжнародні та європейські стандарти соціального забезпечення» забезпечує програмні компетентності та програмні результати навчання, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни, передбачених освітньо-професійною програмою «Бакалавр соціального забезпечення»:

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК 01. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком Української держави, розуміти природу, динаміку, принципи організації системи соціального забезпечення, форми та способи взаємодії уповноважених органів та закладів.

СК 05. Здатність співпраці на міжнародному рівні у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

СК 12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні.

ПР 02. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення, демонструвати знання та розуміння фактів, джерел, принципів, теорій, механізмів, пов'язаних з явищами та процесами у сфері соціального забезпечення.

ПР 08. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.

ПР 16. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення, демонструвати практичні навички застосування норм права щодо відносин, котрі виникають при наданні окремих видів соціального забезпечення.

ПР 20. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:
1. Знання (здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)
1.1) відтворювати зміст основних правових понять і категорій;

1.2) знати особливості правового регулювання міжнародних стандартів соціального забезпечення;
1.3) знати систему міжнародних стандартів соціального забезпечення;
1.4) визначати вплив міжнародних стандартів соціального забезпечення на розвиток соціальної сфери в Україні.
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) аналізувати головні механізми реалізації соціального забезпечення в Україні;
2.2) з'ясувати проблеми реалізації міжнародних та європейських стандартів соціального забезпечення у національному соціальному законодавстві;
2.3) характеризувати міжнародні та європейські стандарти в сфері соціального забезпечення, в сфері освіти та в сфері праці;
2.4) з'ясувати проблеми ратифікації та національної імплементації міжнародних та європейських стандартів соціального забезпечення.
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) оцінювати дотримання міжнародних та європейських стандартів щодо надання окремих видів соціального забезпечення в Україні;
3.2) виявляти недоліки та прогалини правового регулювання сфери соціального забезпечення в Україні;
3.3) застосовувати норми МОП на практиці при вирішенні конкретних складних життєвих обставин у сфері трудових відносин та відносин соціального забезпечення;
3.4) складати концепції, щодо удосконалення соціальної моделі країни на основі проаналізованих міжнародних та європейських соціальних стандартів;
3.5) готувати проекти документів.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) дискутувати про основні проблеми роботи з питань реформування соціального законодавства;
4.2) досліджувати наукові погляди вчених щодо шляхів вдосконалення соціального законодавства;
4.3) співвідносити норми чинного вітчизняного соціального законодавства з міжнародними правовими актами та актами ЄС;
4.4) виділяти умови призначення окремих видів соціального забезпечення.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) пропонувати формулювання норм для внесення змін в чинне законодавство;
5.2) правильно обирати методи та технології надання допомоги населенню відповідно до їх проблем і потреб;
5.3) розробляти пропозиції по удосконаленню соціально-забезпечувального законодавства;
5.4) правильно обирати методи та технології щодо надання, встановлення і застосування різних форм матеріального стимулювання праці.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) аналізувати реальний стан соціальної роботи;
6.2) аргументувати позицію щодо оцінки якості соціального забезпечення в сучасній Україні;
6.3) виявляти та досліджувати соціальні проблеми у суспільстві, місті, групі чи в окремих

клієнтів;
6.4) формувати інтерактивні й аналітичні навички для вирішення проблем різних рівнів.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) робити аналіз наукових праць з критичним висвітленням їх змісту;
7.2) розробляти план заходів захисту осіб, які мають право на соціальний захист;
7.3) робити пропозиції до законодавства в сфері соціального забезпечення;
7.4) прогнозувати тенденції реформування та удосконалення системи соціального забезпечення на сучасному етапі.
7.5) розробляти порівняльний аналіз щодо запозичення норм міжнародного трудового та соціального права;
7.6) розробляти порівняльний аналіз щодо позитивних і негативних аспектів уведення в дію норм міжнародного трудового та соціального права в законодавство України.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття та система міжнародних та європейських стандартів соціального забезпечення

Поняття та загальна характеристика соціальних прав, їх закріплення на міжнародному рівні. Поняття та зміст міжнародних стандартів соціального забезпечення. Значення міжнародних стандартів соціального забезпечення для реалізації соціальних прав. Вплив міжнародних стандартів соціального забезпечення на розвиток соціальної сфери в Україні. Система та класифікація міжнародних стандартів соціального забезпечення.

Тема 2. Джерела міжнародних та європейських стандартів соціального забезпечення

Поняття джерел міжнародних стандартів соціального забезпечення. Система джерел міжнародних стандартів соціального забезпечення. Загальні джерела міжнародних стандартів соціального забезпечення. Регіональні джерела міжнародних стандартів соціального забезпечення. Значення джерел міжнародних стандартів соціального забезпечення.

Тема 3. Міжнародні та європейські стандарти в сфері соціального забезпечення

Міжнародно-правові гарантії здійснення права на соціальне забезпечення. Міжнародні соціальні стандарти права на гідний рівень життя. Міжнародні стандарти охорони материнства та дитинства. Міжнародні стандарти у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Тема 4. Міжнародні та європейські стандарти соціального забезпечення в сфері освіти

Міжнародні стандарти рівності права на освіти. Міжнародні стандарти забезпечення якості освіти. Міжнародні стандарти управління якістю освіти. Міжнародні стандарти у сфері вищої освіти. Міжнародні стандарти автономії закладів вищої освіти.

Тема 5. Міжнародні та європейські стандарти соціального забезпечення в сфері праці. Практика ЄСПЛ у сфері праці

Міжнародні стандарти права на працю. Захист трудових прав в ЄСПЛ. Міжнародні стандарти права на справедливі та сприятливі умови праці та заборону дискримінації. Міжнародні стандарти права на справедливую винагороду за працю. Міжнародні стандарти права на відпочинок.

Тема 6. Особливості ратифікації міжнародно-правових актів та національної імплементації міжнародних стандартів соціального забезпечення

Поняття та зміст ратифікації міжнародно-правових актів. Поняття та зміст імплементації норм міжнародного права. Основні способи імплементації норм міжнародного права. Механізм ратифікації міжнародно-правових актів та національної імплементації міжнародних стандартів соціального забезпечення. Проблеми ратифікації міжнародно-правових актів та національної імплементації міжнародних стандартів соціального забезпечення.

Тема 7. Перспективи імплементації нормативно-правових актів ЄС у соціальне законодавство України

Поняття та зміст імплементації нормативно-правих актів ЄС у соціальній сфері. Основні способи імплементації нормативно-правих актів ЄС у соціальній сфері. Порядок проведення імплементації. Перспективні напрямки зміни нормативно – правових актів України у соціальній сфері у відповідність до стандартів та нормативно-правих актів Європейського Союзу.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин												
		Денна форма навчання					Заочна форма навчання							
		Усього	у тому числі				Усього	у тому числі						
			Лекції	Сем. (прак)	Лабор	Ін.зав.		СРС	Лекції	Сем. (прак)	Лабор	Ін.зав.	СРС	
1.	Поняття та система міжнародних та європейських стандартів соціального забезпечення	14	4	2			8	15	2					13
2	Джерела міжнародних та європейських стандартів соціального забезпечення	16	6	2	-	-	8	14	1			-		13
3.	Міжнародні та європейські стандарти в сфері соціального забезпечення	16	6	2	-	-	8	16	1	2	-	-		13
4.	Міжнародні та європейські стандарти соціального забезпечення в сфері освіти	16	4	4	-		8	14	1		-	-		13
5.	Міжнародні та європейські стандарти соціального забезпечення в сфері праці. Практика ЄСПЛ у сфері праці	14	2	4	-	-	8	16	1	2	-	-		13
6.	Особливості ратифікації міжнародно-правових актів та національної імплементації міжнародних стандартів соціального забезпечення	12	2	2	-	-	8	15	2		-	-		13

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак)	Лабор	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак)	Лабор	Ін.зав.	СРС
7.	Перспективи імплементації нормативно-правових актів ЄС у соціальне законодавство України	13	2	2	-	-	9	15	2	-	-	13	
Всього годин		105	26	20	-	-	59	105	10	4	-	-	91

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбаченими тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

4.3.1. Самостійна робота здобувачів вищої освіти передбачає творче завдання спрямоване на пошук шляхів удосконалення сфери соціального забезпечення, сфери праці та сфери освіти шляхом ратифікації міжнародних нормативно-правових актів, імплементації міжнародних стандартів соціального забезпечення.

Здобувач вищої освіти готує пояснювальну записку та законопроект про ратифікацію міжнародного нормативно-правового акту або про внесення змін до чинного законодавства щодо імплементації міжнародних стандартів соціального забезпечення.

Правила оформлення проєктів законів та основні вимоги законодавчої техніки http://static.rada.gov.ua/site/bills/info/zak_rules.pdf

4.3.2. До самостійної роботи може бути зараховано участь у наукових та науково-практичних заходах із виступом, проходження онлайн тренінгів та курсів з тематики навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- презентація виконаних есе за завданою тематикою.

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти в з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування здобувачів вищої освіти щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого публічного виступу.

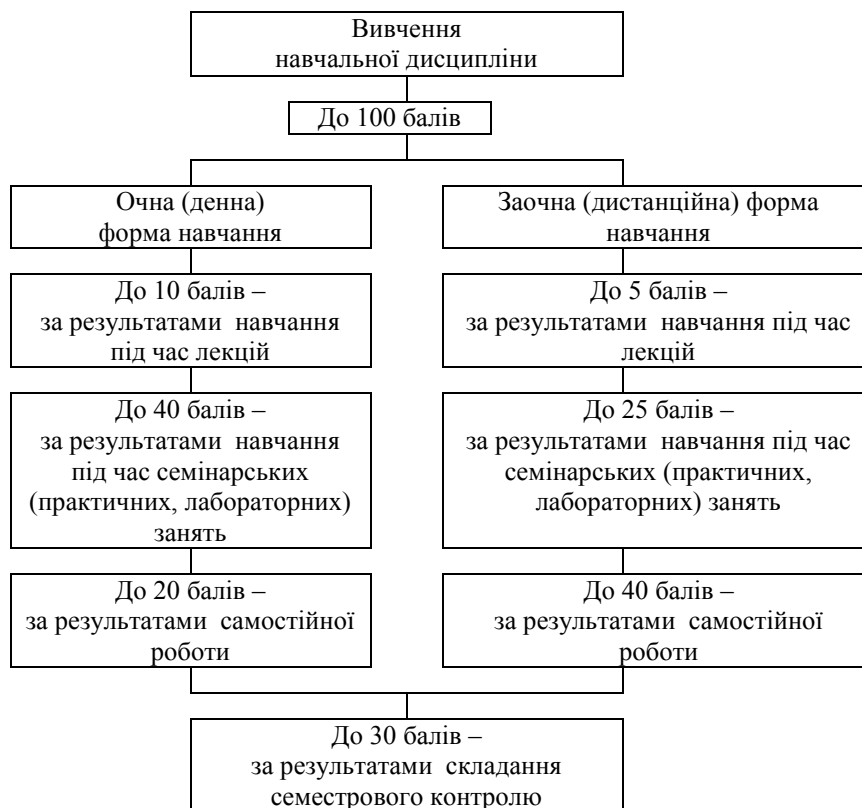
Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

Структура залікового білету включає два теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів здобувачам вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентами під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Декларація прав дитини від 20.11.1959 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_384.
2. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 03.05.1996 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_062.
3. Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) від 06.11.1990 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_329.
4. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015
5. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-08. *Бюлетень законодавства і юридичної практики України*. 2004. № 1. С. 4–95.
6. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
7. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
8. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права: Пакт Організації об'єднаних націй від 16.12.1966 р. № 995-042. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_042.
9. Про безробіття: Конвенція Міжнародної організації праці від 29.10.1919 р. № 2. Конвенцію ратифіковано Постановою Верховної Ради України від 04.02.1994 р. № 3931-XII URL:

- http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/ru/993_143.
10. Про внесення зміни до пункту 2 Закону України «Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої)»: Закон України від 17.05.2017 р. № 2034-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 24. Ст. 279.
  11. Про встановлення міжнародної системи збереження прав у галузі соціального забезпечення: Конвенція Міжнародної організації праці від 21.06.1982 р. № 993_012. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=783_045.
  12. Про допомоги по інвалідності, по старості і у зв'язку з втратою годувальника: Конвенція Міжнародної організації праці від 29.06.1967 р. № 993_326. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/993_407.
  13. Про допомогу особам, котрі є безробітними з незалежних від них обставин: Конвенція Міжнародної організації праці від 23.06.1934 р. № 993_204. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_204.
  14. Про заборону та негайні дії щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці: Конвенція Міжнародної організації праці від 17.06.1999 р. № 993_166. Конвенцію ратифіковано Законом України від 05.10.2000 р. № 2022-III. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/993_166.
  15. Про медичний огляд дітей та підлітків з метою виявлення їхньої придатності до праці в промисловості: Конвенція Міжнародної організації праці від 09.10.1946 р. № 993_128. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_128.
  16. Про медичний огляд дітей та підлітків з метою виявлення їхньої придатності до праці на непромислових роботах: Конвенція Міжнародної організації праці від 09.10.1946 р. № 993_127. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_127.
  17. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.
  18. Про мінімальний вік для прийому на роботу: Конвенція Міжнародної організації праці від 26.06.1973 р. № 993_054. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_054.
  19. Про мінімальні норми соціального забезпечення: Конвенція Міжнародної організації праці від 28.06.1952 р. № 102 URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=993_011.
  20. Про основні цілі і норми соціальної політики: Конвенція Міжнародної організації праці 22.06.1962 р. № 117 URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_016.
  21. Про політику в галузі зайнятості: Конвенція Міжнародної організації праці від 09.07.1964 р. № 122 URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_358.
  22. Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої): Закон України від 14.09.2006 р. N 137-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 43. Ст. 418.
  23. Про ратифікацію Конвенції про права дитини: Постанова ВР УРСР від 27.02.1991 р. № 789-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 13. Ст. 145.
  24. Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці про мінімальні норми соціального забезпечення № 102: Закон України від 16.03.2016 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 16. Ст. 161.
  25. Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці про основні цілі та норми соціальної політики № 117: Закон України від 16.09.2015 р. № 692-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 46. Ст. 419.
  26. Про ратифікацію Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права та Міжнародного пакту про громадянські і політичні права: Указ Президії ВР УРСР від 19.10.1973 р. № 2148-VIII URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2148-08>.
  27. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
  28. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994 р. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/998_012.
  29. Хартія соціального забезпечення від 15.02.1982 р. URL:

- http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_418.
30. Щодо безробіття : Рекомендація Міжнародної організації праці від 29.10.1919 р. № 1 URL : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/993_319.
  31. Щодо літніх працівників: Рекомендація Міжнародної організації праці від 23.06.1980 р. № 162 URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=993_089.
  32. Щодо політики в галузі зайнятості: Рекомендація МОП від 09.07.1964 р. № 122 URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_278
  33. Щодо страхування на випадок безробіття та щодо надання допомоги безробітним: Рекомендація Міжнародної організації праці від 23.06.1934 р. № 44 URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_205.
  34. Commission Directive 2006/15/EC of 7 February 2006 establishing a second list of indicative occupational exposure limit values in implementation of Council Directive 98/24/EC and amending Directives 91/322/EEC and 2000/39/EC (Text with EEA relevance). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1575827097194&uri=CELEX:32006L0015>.
  35. Commission Directive 91/322/EEC of 29 May 1991 on establishing indicative limit values by implementing Council Directive 80/1107/EEC on the protection of workers from the risks related to exposure to chemical, physical and biological agents at work. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1575825707537&uri=CELEX:31991L0322>.
  36. Council Directive 1999/70/EC of 28 June 1999 concerning the framework agreement on fixed-term work concluded by ETUC, UNICE and CEEP. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1575817137344&uri=CELEX:31999L0070>.
  37. Council Directive 2000/78/EC of 27 November 2000 establishing a general framework for equal treatment in employment and occupation. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1575817693270&uri=CELEX:32000L0078>
  38. Council Directive 2001/23/EC of 12 March 2001 on the approximation of the laws of the Member States relating to the safeguarding of employees' rights in the event of transfers of undertakings, businesses or parts of undertakings or businesses. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1575817443739&uri=CELEX:32001L0023>
  39. Council Directive 2004/113/EC of 13 December 2004 implementing the principle of equal treatment between men and women in the access to and supply of goods and services. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1575817752088&uri=CELEX:32004L0113>
  40. Council Directive 79/7/EEC of 19 December 1978 on the progressive implementation of the principle of equal treatment for men and women in matters of social security. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1575817944629&uri=CELEX:31979L0007>.
  41. Council Directive 89/391/EEC of 12 June 1989 on the introduction of measures to encourage improvements in the safety and health of workers at work. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1575818039785&uri=CELEX:31989L0391>.
  42. Council Directive 89/654/EEC of 30 November 1989 concerning the minimum safety and health requirements for the workplace (first individual directive 407 within the meaning of Article 16 (1) of Directive 89/391/EEC). URL: <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1575818582582&uri=CELEX:31989L0654>.
  43. Council Directive 89/656/EEC of 30 November 1989 on the minimum health and safety requirements for the use by workers of personal protective equipment at the workplace (third individual directive within the meaning of Article 16 (1) of Directive 89/391/EEC). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1575818942939&uri=CELEX:31989L0656>
  44. Council Directive 90/269/EEC of 29 May 1990 on the minimum health and safety requirements for the manual handling of loads where there is a risk particularly of back injury to workers (fourth individual Directive within the meaning of Article 16 (1) of Directive 89/391/EEC). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1575825581927&uri=CELEX:31990L0269>.
  45. Council Directive 90/270/EEC of 29 May 1990 on the minimum safety and health requirements for work with display screen equipment (fifth individual Directive within the meaning of Article 16 (1) of Directive 89/391/EEC)/ URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1575824562507&uri=CELEX:31990L0270>

Література

1. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України : навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 668 с.
2. Гавердовский А. С. Имплементация норм международного права. К. : Вища школа. Головное изд-во, 1980. 320 с.
3. Європейські стандарти захисту персональних даних і е-врядування: Звіт за результатами моніторингу стану дотримання європейських стандартів захисту персональних даних при впровадженні електронних сервісів на регіональному рівні / І. М. Городиський, М. В. Бем, М. П. Левицька. Львів : ГО «Львівський центр міжнародного права та прав людини», 2018. 66 с.
4. Клименко А. Л. Стандарти і гарантії соціального забезпечення: міжнародно-правовий і вітчизняний контекст : монографія. Харків: Юрайт, 2019. 176 с.
5. Костюк В.Л. Європейські соціальні стандарти в контексті сучасної моделі джерела права соціального забезпечення: Наукові-теоретичні аспекти. Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2018. Том 1. 2018. С. 68–73.
6. Малюга Л.Ю. Адаптація національного законодавства у соціальній сфері до європейських стандартів як складова модернізації системи соціального захисту України. Eurasian Academic Research Journal. 2017. № 3. С. 32–36
7. Мартиненко П. Конституція України і міжнародне право: аспекти взаємодії. *Вісник Конституційного Суду України*. 2000. № 3. С. 56–80.
8. Міжнародні соціальні стандарти : навч. посіб. / авт.: А. М. Юшко, Н. М. Швець; за заг. ред. В. В. Жернакова. Х. : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. 121 с.
9. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В. Н.Міжнародно-правові стандарти прав людини : навч. Посібник. Дніпро : ДДУВС, 2019. 184 с.
10. Новосельська І., Котул В. Основне значення міжнародних соціальних стандартів у законодавстві України. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 3. С. 95–97.
11. Пархоменко Н.М. Гармонізація законодавства України з європейським та міжнародним правом: методи, етапи, види. Часопис Київського університету права. 2012. № 1. С. 338–342.
12. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2016. 692 с.
13. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2018. 1092 с
14. Ругляк Т. М. Міжнародні акти як джерела права соціального захисту України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. Вип. 37. С. 120–125.
15. Сташків Б. І. Міжнародно-правові акти як джерела права соціального забезпечення. *Держава і право: зб. наук. пр. Юридичні і політичні науки*. Вип. 23. К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. С. 337–344.
16. Скорик М.М. Гендерна дискримінація у доступі до праці й послуг: оцінка стану впровадження Україною антидискримінаційних директив Ради ЄС. Аналітичне дослідження. Київ : Бюро соціальних та політичних розробок, 2017. 78 с
17. Сташків Б. І. Теорія права соціального забезпечення : навч. посібник. К. : Знання , 2005. 405 с.
18. Федорова А., Святун О. Правові питання виконання Україною зобов'язань за Європейською соціальною хартією (переглянутою). *Юридична Україна. Щомісячний науковий журнал*. 2010. №6 (90). С. 123-127.
19. Яценко К. Уніфікація правових норм та гармонізація національних законодавств як способи наближення правового регулювання в державах-членах європейського співтовариства. *Український часопис міжнародного права*. 2002. № 3. С. 95–103.

7.2. Допоміжні джерела

1. Баймуратов М. О. Актуальні проблеми національної імплементації Україною норм міжнародних конвенцій. *Юридична Україна*. 2003. № 1. С. 33–36.
2. Болотіна Н. Б., Феськов М. М. Європейська соціальна хартія (переглянута) і Україна. *Юридична наука*. 2011. № 3. С. 43–44.

3. Варламова М., Дем'янова Ю. Основні тенденції діджиталізації у глобальному вимірі. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 2 (63). С.251-260.
4. Громовенко К. В. Реалізація міжнародних стандартів вищої освіти у законодавстві України. *Право та державне управління*. 2020. Вип. 1. Т. 1. С. 177–183.
5. Громовенко К. В. Реалізація міжнародних стандартів вищої освіти в нормативних актах Уряду України. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2020. Вип. 2 (68). С. 181–186.
6. Доповіді Уряду України щодо реалізації положень Європейської соціальної хартії (переглянутої) URL: http://mlsp.kmu.gov.ua/labour/control/uk/publish/category;jsessionid=716D9E03202DCFF3641C351FDE95963B?cat_id=92772.
7. Ярошенко О. М. Акти Міжнародної організації праці та їх значення для державного управління. *Актуальні проблеми державного управління*. Х.: ХарПІ УАДУ, 2002. № 1 (12). С. 87–92.
8. Яценко В. С. Страхування від безробіття як чинник стабілізації зайнятості в Україні. *Україна: аспекти праці*. 2008. № 3. С. 23–26.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. www.rada.gov.ua — Верховна Рада України.
2. www.president.gov.ua — Президент України.
3. www.kmu.gov.ua — Кабінет Міністрів України.
4. www.minjust.gov.ua — Міністерство юстиції України.
5. www.mon.gov.ua/ua — Міністерство освіти і науки України
6. www.nbuv.gov.ua — Національна наукова бібліотека України ім. В.І. Вернадського.